

Heemkundevereniging Landgraaf

An de Voeëgelsjtang 12

6373 BJ LANDGRAAF

Tel: 0031 (0) 45 532 28 20

E-mail : heemkundelandgraaf1982@gmail.com

Website : www.heemkundelandgraaf.nl

Openingstijden: woensdag en zaterdag van 13.00 tot 17.00 uur

JAARVERSLAG 2025.

In 2025 werd enerzijds een jaar met de gebruikelijke activiteiten en anderzijds ook een jaar waarin het bestuur in aantal sessies, met medewerking van studenten van de Hogeschool Zuyd, aandacht schonk aan de toekomst.

1. Bestuurssamenstelling

1 januari 2025

Jo Schiffelers (voorzitter), secretaris: vacature, Sjef Drabbe (penningmeester), Martin van Loo, Kees Hessels, Jo Kobben, Jean Kölgen (vicevoorzitter), Heinz van de Wardt, José Seerden-Pompl en Leon Weerts.

Het secretariaat werd uitgevoerd door José Seerden-Pompl en de voorzitter.

17 april 2025

Jean Kölgen (voorzitter), Martin van Loo (secretaris), Léon Weerts (penningmeester), Sjef Drabbe, Kees Hessels, Jo Kobben, Heinz van de Wardt en José Seerden-Pompl.

1 november 2025

Jean Kölgen (voorzitter), Martin van Loo (secretaris), Léon Weerts (penningmeester), Kees Hessels, Jo Kobben, Heinz van de Wardt en José Seerden-Pompl.

Vanaf 17 april 2025 is Jo Schiffelers, adviseur van het bestuur.

Sjef Drabbe heeft, wegens gezondheidsredenen, afscheid moeten nemen als bestuurslid.

Het bestuur bestaat, per 1 november 2025, uit 7 vrijwilligers. Volgens de statuten mag het bestuur bestaan uit maximaal 11 bestuursleden. De taakverdeling van functies is voorbehouden aan het bestuur.

2. Vrijwilligers 2025

Onderstaande vrijwilligers verrichtten een groot aantal activiteiten in het belang van een goed functionerende vereniging. Het bestuur kreeg hulp van Truus Bos-van der Bruggen, Lieke Boumans-Willems, Rinus Caenen, Ria Dortants-Wolters, Thea Gielen-Mewissen, Willy Goertz, Harrie Goossens, Fer Konsten, Helga Kobben, Wiel Langius, John Maassen, Stef Moonen, Harrie Mulders, Marjo Noël-Breibach,

Rabo Bank NL32RABO 0136314937 Heemkundevereniging Landgraaf BIC RABONL2U

ING Bank N.V. NL85INGB 0004776225 Heemkundevereniging Landgraaf BIC INGBNL2A

Kamer van Koophandel 40189499

Fiscaal nummer ANBI 816465101

May Offermans, Pierre Peters, May Quaedflieg, Stephanie Ramakers, Jürgen Reinheckel, Gerda Schiffelers-Van kan, Jo Schiffelers, Peter Simons, John Smeets, Leo Thomas, Gertie Thomas-Rongen, Lei Verhagen, Guido Verhagen, Daniëlla van de Wardt-van Schendel, Jo Wassen, Ans Weyers-Tillmanns, Philip Willems.

Zaterdag 31 mei zijn we met onze vrijwilligers en aanhang, zo'n 36 personen, naar de Schat van Simpelveld geweest. Op een enkeling na waren de meeste daar nog nooit geweest en dit op een steenworp van onze heemkunde vereniging. Dit is echt een aanrader voor iedereen, en als U dit museum met een gids zou doen wordt U meegenomen in de geweldige verhalen die deze mensen uit hun hart vertellen. Na een hartelijk ontvangst met koffie en zelf gebakken vlaai (echt heel bijzonder lekker) werd het verhaal van Klara Fey verteld dat later in de rondleiding tot leven kwam. Tijdens de rondleiding kon je de borduurwerken zien die nagenoeg op een schilderij leken, zo'n fijne borduursteken waren er gebruikt. De tabernakels, de kerstgroep, de monstransen, enkele schilderijen en het gebouw zelf natuurlijk, alles was werkelijk fantastisch. Een geslaagd dag dus voor onze vrijwilligers met een drankje als afsluiting. Het werk van onze vrijwilligers is onbetaalbaar.

3. Interne werkgroepen.

Monumentendag en andere activiteiten: Jo Schiffelers (coördinator), Harrie Mulders, Kees Hessels, Jo Kobben en José Seerden -Pompl.

Monumentendag 2025: Peter Lurken (vz. VDL) Peter Steingass (Stadt Übach-Palenberg), Catharina Scholtens, Jo Kobben. Van gemeente Landgraaf :Tim Vaessen en Annet Klinkers.

Archeologie en geologie: Heinz van de Wardt en Jo Schiffelers

Slot Schaesberg (tot medio 2025): Kees Hessels, Jo Kobben, Jo Schiffelers.

AEZEL-project voor Landgraaf: Kees Hessels.

Archief vereniging/secretariaat: Martin van Loo en (Sjef Drabbe tot medio 2025).

Bestuurlijk en ambtelijk overleg met de gemeente Landgraaf: Jo Schiffelers, Jo Kobben en Kees Hessels.

Bestuurlijk overleg MFC: Heinz van de Wardt en Sjef Drabbe. (Sjef Drabbe tot medio 2025).

Redactie Bulletin: Martin van Loo, Stef Moonen en Kees Hessels.

Redactie Jaarboek: Jo Kobben (coördinator), Kees Hessels, Lieke Boumans-Willems. Jaarlijks wisselende auteurs.

Acquisitie en archiefbeheer: Sjef Drabbe, (tot medio 2025) Leon Weerts en Jürgen Reinheckel.

Regionaal Heemkundeoverleg Parkstad: Sjef Drabbe (tot medio 2025), José Seerden-Pompl en Kees Hessels.

Gemeentelijke Technische Commissie Groen: Jo Kobben.

Gemeentelijke Commissie Naamgeving Openbare Ruimte: Jo Schiffelers en Jo Kobben.

Cursus Paleografie: docent is May Quaedflieg. Coördinatie: Stef Moonen.

Beheer collectie bidprentjes: Jean Kölgen, Gerda Schiffelers – Van kan, John Maassen, Marjo Noël-Breibach, Thea Gielen-Mewissen en Truus Bos.

Aansturen vrijwilligers en planning: Sjef Drabbe (*tot medio 2025*) en Heinz van de Wardt.

Contacten met de lokale en regionale pers: José Seerden-Pompl

Communicatie via de Website: Jo Schiffelers. Tevens Webmaster.

Communicatie en beheer Facebook: José Seerden-Pompl en Jo Schiffelers

Beheer server en netwerk: Heinz van de Wardt en Jo Schiffelers

Digitaliseren collectie/boeken: Philip Willems, Jean Kölgen, Jo Schiffelers, Jo Wassen en Fer Consten.

Projecten Hogeschool Zuyd (HSZ): Heinz van de Wardt, Jo Kobben, Kees Hessels en Peter Simons

Beantwoorden genealogische en geschiedkundige vragen die per email worden gesteld: Afhankelijk van onderwerp Jo Schiffelers, Heinz van de Wardt, José Seerden-Pompl en May Quaedflieg. In totaal zijn in 2025 62 verzoeken om historische informatie over woningen, personen, archeologie en andere onderwerpen per email binnengekomen en afgehandeld.

4. Toelichting op activiteiten.

Alle lezingen beginnen om 19.30 uur en duren ca. 2 uur, inclusief pauze. Alle activiteiten worden op tijd aangekondigd in ons Bulletin, de regiobladen (voor zover mogelijk), sociale media, website en via de eigen Nieuwsflits. De lezingen worden gehouden in de wachtruimte van het MFC An de Voeëgelsjtang, tenzij anders is aangegeven.

In de maanden januari en februari hebben wij twee ruildagen gehouden voor de plaatjesalbum van de actie van de plaatselijke Jumbo winkels in Schaesberg en Op de Kamp. Onder de titel “Landgraaf, beelden van toen en nu” werd een boek met begeleidende teksten opgesteld met 250 foto’s. In totaal kwamen op beide ruildagen meer dan 150 personen hun plaatsen ruilen, zodat ze het boek “Landgraaf, beelden van toen en nu” compleet konden maken. Een geslaagde actie waar de werkgroep, onder leiding van Jo Kobben, veel werk heeft verzet.

20 maart heeft Catharina Scholtens een lezing gehouden met als onderwerp: De mijnbouwgeschiedenis van abdij Rolduc. De abdij van Kloosterrade was een voorbeeld van vroeger kapitalistische activiteit in deze regio, die uiteindelijk tot hoge winsten leidde. Meer dan 40 personen hebben genoten van het verhaal Catharina.

15 mei was er een lezing gegeven door Annet Schooten Uiterkamp met als titel Kolen en Kampen. Het ging over de 13.000 politieke gevangenen die tussen 1945 en 1957 in de Limburgse mijnen hebben gewerkt.

24 mei was er in het burgerhous te Landgraaf het 3-landenfeest. Hier konden verenigingen van België, Duitsland en Nederland zich presenteren en laten zien wat hun vereniging deed. Uiteraard waren wij als Heemkunde vereniging ook aanwezig. Er was o.a een interessante lezing over de Einstein telescoop, discussies met de burgervaders van Landgraaf, Heerlen, Kerkrade en Übach-Palenberg. Hierbij werd de eerste schoolkrant "Grenzeloos Palengraaf" gepresenteerd, een schoolkrant in 2 talen gemaakt door leerlingen van Landgraaf en Übach-Palenberg. Leuk boekje, en hoop dat dit een vervolg krijgt. Het weer was ons deze dag niet zo gezind waardoor de buitenactiviteiten letterlijk in het water waren gevallen. Binnen was het wel gezellig druk.

14 juni was de jaarlijkse archeologiedag. We hadden het niet grootst opgezet. De vitrines in de kantine waren opnieuw ingericht, speciaal voor deze dag, met voorwerpen betreffende o.a. archeologie. In de toekomst zal het materiaal in deze vitrines regelmatig gewisseld worden want we hebben meer spullen in de kasten liggen die bezienswaardig zijn. En we hadden zoals gebruikelijk onze boekenmarkt, waar we toch tevreden naar terug kijken omdat weer menig boek van eigenaar is verwisseld. Het heeft niet storm gelopen qua bezoekers aantallen maar toch waren er steeds mensen die binnen liepen. De Limburger heeft op deze dag ook een mooi positief artikel geschreven dat werd gepubliceerd in de digitale zondagskrant en maandag in de gedrukte versie. Dit is uiteraard een goede promotie voor onze vereniging en we hopen op een vervolg hiervan.

5 juli bestond de stedenband tussen Landgraaf en Übach-Palenberg 25 jaar. Dit werd gevierd met diverse activiteiten waaronder overdag een bijeenkomst van beide gemeentes op de brug van Rimburch. Hier hebben enkele bestuursleden acte de préséance gegeven. Hier werd ook het hernieuwde partnerschap verdrag door beide burgemeesters ondertekend.

13 september was dit jaar weer de landelijke monumentendag:

Al meer dan 20 jaar werken de gemeente Landgraaf en de Heemkundevereniging Landgraaf samen aan het organiseren van de jaarlijkse monumentendag. Een samenwerking die zeer tot tevredenheid verloopt en waarbij wij trots mogen zijn op wat er in de loop der jaren is bereikt. Open Monumentendag maakt deel uit van de European Heritage Days (EHD). De EHD benoemen voor elk jaar het overkoepelende thema voor Open Monumentendag, waarbij het verzoek aan alle deelnemende landen is om dit thema te volgen.

Gemeente Landgraaf en HKVL hebben steeds vooropgesteld dat een thema betrekking moet hebben op de rijke historie van Landgraaf, in relatief korte tijd te realiseren is en er steeds een streven moet zijn om aansluiting te vinden met het landelijke thema. In 2025 was het thema Erfgoed en Architectuur en dat vond plaats op 13 en 14 september.

Al in het najaar van 2024 vonden eerste gesprekken plaats met vertegenwoordigers van de gemeente en het bestuur inzake GROS, grensoverschrijdende samenwerking in het kader van het jubileumjaar 2025 Landgraaf – Übach- Palenberg'. Vanuit HKVL werd voorgesteld om te kiezen voor het landelijke, c.q. Europese, thema architectuur en daarbij aandacht te geven aan de woningbouw voor mijnwerkers aan weerszijden van de grens. Dat resulteerde in het project "Mijnwerkershuizen in Nederland en

Duitsland: Architectuur, Erfgoed en Leefcultuur”.

Al gauw werd duidelijk dat een dergelijk grensoverschrijdend evenement veel geld zou gaan kosten, meer dan de in andere jaren gehouden exposities en zonder zicht op extra inkomsten om de kosten te dekken. De noodzaak een forse subsidie aan te vragen leek dan ook voor de hand te liggen. Met behulp van ondersteuning door de gemeente werd maandenlang gewerkt aan een subsidieaanvraag voor het SPF (Small Project Fund) euregio Maas-Rijn. Daarmee werd het project om te kunnen voldoen aan een Europese subsidieaanvraag gaandeweg wel groter en gecompliceerder. De noodzakelijke buitenlandse projectpartner werd gevonden in de VDL (Verein für Denkmalpflege und Landschaftsschutz e.V. im Kreis Heinsberg). Wat volgde waren vele gesprekken met betrokken ambtenaren van de gemeente Landgraaf en Stadt Übach-Palenberg, VDL en HKVL, niet alleen om elkaar te leren kennen maar ook om de samenwerking gestalte te kunnen geven.

Bij de start van een aantal deelprojecten in 2024, zoals de subsidieaanvraag en het laten maken van de modellen, was nog niet zeker hoe het project zich zou ontwikkelen. Uitstellen was echter geen optie. Begin 2025 werd ook begonnen met het opvragen van benodigde bouwtekeningen voor het maken van nauwkeurige modellen van mijnwerkerswoningen. Gelukkig had het Laurafonds inmiddels een subsidie toegekend zodat het maken van 3D- modellen voortvarend kon worden aangepakt. Dankzij deze bijdrage was het mogelijk om meer modellen te laten maken dan oorspronkelijk de bedoeling was en welke gefinancierd zouden worden uit de beschikbare middelen voor monumentendag. Na het maken van enkele proefmodellen werd besloten om alle modellen in schaal 1:100 te maken, overeenkomend met de gebruikte schaal bij de bouwtekeningen. De vorm van de daken, metsel- en pleisterwerk en opvallende decoratiepatronen van de woningen maakten het 3D ontwerp tot een uitdaging. Het meest tijdrovende bleef het met de hand verven van de modellen.

Pas op 2 juli 2025 kwam de bevestiging binnen dat de gevraagde SPF subsidie was toegekend. Voor monumentendag wordt al verscheidene jaren een expositie samengesteld die gericht is op het thema van dat jaar. Dan is het jammer dat het resultaat van vele dagen werk slechts een halve dag zichtbaar is voor het publiek. Om die reden kwam steeds ter sprake dat er gezocht moest worden naar een locatie waar een expositie langer kon blijven staan. Liefst een locatie die meerdere dagen in de week gemakkelijk bereikbaar is. April 2025 werden gesprekken gevoerd met Relim. In eerste instantie verliep het overleg veelbelovend met afspraken over een permanente mogelijkheid voor tentoonstellen van de expositie, het aldaar laten maken van expositiepanelen en vitrines tot aan catering en vervoer van het expositiemateriaal toe. Half juni volgde echter onverwacht het annuleren van de opdrachten. Een maand later was duidelijk dat er naar alternatieven voor alle opdrachten moest worden gezocht.

De noodzaak om te investeren in nieuw expositiemateriaal bleef gevoeld maar het laten maken, huren of kopen bij een commerciële partij was vanwege de kosten geen optie. Na een snel overleg binnen het bestuur werd begonnen met het ontwerpen en bouwen van eigen expositiepanelen. Andere benodigdheden, zoals tafels en stofkappen werden besteld. De tijd begon te dringen want naast het ‘dagelijkse werk’ en andere projecten binnen de vereniging, moest er ook aandacht worden besteed

aan de PR voor het project. De communicatieafdeling van de gemeente heeft daarin ook een rol gespeeld. Ook werden er afspraken gemaakt met de beheerder van de 'Brandpoort'. Op deze locatie kon de expositie een vervolg krijgen voor enkele weken. Tevens werd een horecaondernemer gevonden voor de catering. Gaandeweg kwam via VDL steeds meer informatie binnen in de vorm van foto's, bouwtekeningen en literatuur over de mijnwerkerswoningen in Übach-Palenberg. Pas in de laatste weken was er duidelijkheid over de structuur van de expositie die deels aan beide zijden van de grens hetzelfde zou zijn. Nu kon ook worden begonnen met het samenstellen van teksten en zoeken naar afbeeldingen.

Begin 2025 nam een studente met HKVL contact op voor foto's en literatuur over de OVS van de ONII ten behoeve van haar afstudeerproject. Het bevestigde wederom dat HKVL gezien wordt als een kenniscentrum over de Landgraafse geschiedenis. Wij zijn blij dat we hebben kunnen bijdragen aan een zeer goed resultaat. Dat was ook de reden haar te vragen deel te nemen aan de expositie die daardoor verrijkt kon worden met een aantal fraaie maquettes van het OVS gebouw en omgeving. De resultaten van haar onderzoek zijn nu ook beschikbaar in ons archief. Het bewijst ook dat we jonge mensen niet alleen kunnen helpen maar ook inspireren en enthousiast maken voor de geschiedenis van onze streek.

De dag voor de opening is er nog hulp geboden aan de Duitse partner. Diezelfde dag kon pas 's-avonds de expositie bij ons worden ingericht. Het is ondanks de vele 'hobbels' en tegenslagen gelukt om met veel improviseren dit project te doen slagen. We mogen terugblikken op een geslaagde expositie. Overigens is dit slechts de 1e Milestone van het project 'Mijnwerkershuizen in Nederland en Duitsland: Architectuur, Erfgoed en Leefcultuur'.

Het project loopt nog tot juli 2026 waarin actief wordt ingezet op workshops voor scholieren en een grensoverschrijdende route met aandacht voor het mijnverleden.

Tot slot: dit (deel)project had niet kunnen slagen zonder de medewerking van de vele vrijwilligers, ambtenaren van de gemeente en anderen die op welke wijze dan ook direct of indirect een bijdrage hebben geleverd.

18 september hebben we in de kantine van ons verenigingslokaal een bijeenkomst voor onze vrijwilligers gehouden. We wilden als bestuur de vrijwilligers bijpraten over het reilen en zeilen binnen de vereniging. We hebben uitgelegd dat we bezig zijn om de vereniging ook voor de toekomst te waarborgen. Hiervoor hebben we o.a. de Hogeschool Zuyd benaderd. Wij hebben vijf onderwerpen aangedragen die vierde jaars studenten commerciële economie voor ons gaan onderzoeken. Het betreft projecten met onderzoek naar:

1. De mogelijkheden van een toeristische erfgoedroute (als onderdeel van het project 'Mijnwerkershuizen in Nederland en Duitsland: Architectuur, Erfgoed en Leefcultuur'.
2. Heemkunde 2.0. Hoe positioneren we ons vernieuwend om de toekomst van de vereniging te waarborgen?
3. Nieuwe verdienmodellen. Hoe versterken we onze financiële basis in een tijd van teruglopende inkomsten?
4. Neuromarketing. Hoe zetten we onze communicatie effectiever in voor groei van het ledenbestand?

5. Digitalisering erfgoed. Hoe ontsluiten we ons erfgoed zodat verborgen schatten voor iedereen binnen handbereik komen?

De resultaten en conclusies worden ons dan voorgelegd en het bestuur kan daarna bepalen of we daar gebruik van gaan maken. Het is tenslotte een feit dat de vereniging aan het vergrijzen is en we hopen met deze samenwerking, ook de jeugdige generatie te bereiken zodat de vereniging aantrekkelijk wordt voor de generatie na ons.

Vrijdag 26 september was vervolgens onze ledenavond. Deze avond werd door 68 personen bezocht. Vanaf 19.00 kwamen de eerst leden, vaker om elkaar weer eens na een jaar te zien en werden de tafels langzaam gevuld, en konden de mensen elkaar weer bijpraten. Rond 20.00 werd het koud / warm buffet geopend en konden we eerst ons innerlijk mens verwennen. Vervolgens werd het jaarboek 2025 gepresenteerd. Zoals traditiegetrouw werd het eerste jaarboek aan onze wethouder Alex Schiffelers gegeven en vervolgens werden de schrijvers bedankt voor hun bijdrage aan het 37ste jaarboek dat de vereniging in ons 43 jarig bestaan heeft uitgegeven. Hierna volgde een kennisquiz over Landgraaf. Uiteindelijk waren er 5 winnaars met 16 van de 24 vragen goed beantwoordt. Zij hebben allen een jaarboek mogen ontvangen. Na de quiz was er tot ongeveer 23.00 een gezellig samenzijn. Kort samengevat was dit een gezellige en geslaagde avond, maar volgend jaar willen we kleine wijzigingen aan de ledenavond gaan doorvoeren en hopen natuurlijk dat dit positief zal uitvallen.

Donderdag 2 oktober was de laatste lezing voor dit jaar. Luc Wolters heeft met een lezing over de schutterijen in onze regio de bezoekers weer weten te boeien. Ondanks dat we een grote opkomst hadden verwacht bleef het bezoekersaantal bij 25 steken.

Zaterdag 4 oktober was er een onthulling door de burgemeesters van Landgraaf en Übach-Palenberg van het monument van de liberation route. Dit werd onthuld op de brug van Rimborg. Het was een regenachtige dag, en na de onthulling zijn we naar met z'n allen naar cafe der Eck gelopen alwaar nog een toespraak werd gehouden door beide burgemeesters en vervolgens de expositie te zien was over de bevrijding van Rimborg op 2 oktober 1945.

Donderdag 11 december was de traditionele filmavond voor onze leden. Films van onder andere Ubach over Worms 1975; Schaesberg 1978; Nieuwenhagen 1947; Marinedag Nieuwenhagen; Scouting Eikske 1958 en als afsluiter: Winterrijk Kerkrade. De aanwezige leden hebben genoten van deze avond en vele herinneringen kwamen bij het zien van de films naar boven.

Geologische wandelingen – een terugblik op een geslaagd eerste jaar

Afgelopen jaar organiseerden we voor het eerst drie geologische wandelingen: één in het voorjaar door de Brunsummerheide en twee in het najaar door de Teverenerheide. In totaal namen ongeveer 75 enthousiaste wandelaars deel. De tochten werden voorbereid en begeleid door Harrie Mulders en Heinz van de Wardt. Beiden verkenden de routes vooraf om de toegankelijkheid en zwaarte goed in te schatten. De wandeling door de Brunsummerheide bedroeg 4,5 kilometer; de twee tochten in de Teverenerheide waren elk circa 8,5 kilometer. Tijdens de najaarswandelingen werd op een rustpunt gezorgd voor koffie en een kleine traktatie — een attent gebaar dat door de deelnemers bijzonder werd gewaardeerd.

Ontstaan van het idee

Het concept voor deze geologische wandelingen groeide uit een reeks geologische artikelen die eerder in het verenigingsbulletin en in de jaarboeken verscheen. Daarin werd uitgebreid ingegaan op het geologisch verleden van onze omgeving. De wandelingen boden een prachtige kans om deze verhalen letterlijk in het landschap te beleven.

Voorjaar: Brunssummerheide

De route startte vanaf de parkeerplaats Schrieverheide. Onderweg maakten de deelnemers kennis met de ontstaansgeschiedenis van de Brunssummerheide. Op verschillende rustpunten vertelde Heinz van de Wardt over maasterrassen, zilverzand, bruinkool, löss, stuifzand en grind. De wandelaars ontdekten dat deze lagen ooit waren afgezet door rivier, zee en wind.

Ook de breuklijnen in de ondergrond kwamen aan bod, evenals de scheiding tussen twee geologische tijdperken. De Feldbissbreuk en de Heerlerheidebreuk kregen daarbij speciale aandacht. Bij elk rustpunt werd een geologische waarneming gedaan. Aan het einde ontving iedere deelnemer een samenvatting van de wandeling.

Najaar: Teverenerheide

In het najaar troffen we opnieuw prachtig wandelweer. Vanaf de parkeerplaats Grotenrath vertrokken we voor twee tochten door de Teverenerheide. De opzet was vergelijkbaar met die van de Brunssummerheide: de route werd verdeeld in acht rustpunten, waar uitleg werd gegeven over de geologische oorsprong en ontwikkeling van het gebied. Dankzij deze rustmomenten konden ook oudere wandelaars comfortabel aansluiten.

De deelnemers leerden over het ontstaan en de herkomst van zand, grind en klei, en over de ecologische kenmerken van de heide, bossen en meren. Heinz van de Wardt lichtte helder toe hoe de Brunssummerheide en de Teverenerheide elk op een andere manier zijn gevormd. De Feldbiss fungeert daarbij als een natuurlijke waterscheiding tussen beide gebieden.

Tijdens een rustpunt werd genoten van koffie en een gezellig gesprek. Op de terugweg stonden we stil bij het ontstaan van de binnenduinen en bij de vraag waarom er in de Teverenerheide geen löss voorkomt. Tot slot volgde een korte toelichting over de eerste prehistorische bewoners van het gebied. Ook hier ontving iedere wandelaar een samenvatting van de tocht.

Waardering en toekomst

Het viel ons op hoezeer deelnemers het waarderen wanneer een wandeling wordt verrijkt met uitleg en achtergrondinformatie. Deze positieve ervaringen bieden mooie kansen voor toekomstige activiteiten.

De cursus Paleografie (oud schrift) wordt in de eigen archiefzaal gegeven door May Quaedflieg. De coördinatie berust bij Stef Moonen. Een cursusavond, op elke derde dinsdag van de maand, duurt van 19.00 uur tot 20.30 uur.

Door Jo Schiffelers, Jo Kobben en Kees Hessels wordt, normaal gesproken, tenminste twee keer per jaar overlegd met de wethouders die Monumenten en Cultuurhistorie in de portefeuille hebben. Indien noodzakelijk wordt overleg ambtelijk digitaal via email afgedaan. Ad Hoc is overleg met wethouders, ambtenaren mogelijk. Het gehele jaar worden per e-mail vragen gesteld over allerlei aspecten uit de geschiedenis van Landgraaf en omgeving. Dat kan gaan over stambomen, het zoeken naar mensen, informatie over huizen en andere panden, archeologie etc. Wij proberen de vragenstellers daarbij zo goed mogelijk te helpen. Omdat wij geen compleet onderzoek op bestelling doen, worden mensen wel gewezen op de mogelijkheden van onderzoek in onze studiezaal. Door te helpen melden zich ook nieuwe leden aan.

Op de eerste zaterdag van de maand wordt van 13.30 tot 14.30 een genealogisch café gehouden waarbij ervaren genealogen van de voormalige Genealogische Werkgroep Waubach informatie aan leden en niet-leden verstrekken.

Onze studiezaal in het MFC is elke woensdagmiddag en zaterdagmiddag open van 13.00 tot 17.00 uur

Representatie: daar waar het bestuur daarvan op de hoogte is, wordt extra aandacht geschonken aan leden die een huwelijksjubileum of een bijzondere verjaardag vieren. Ook bij droevige gelegenheden zal het bestuur op passende wijze haar betrokkenheid tonen.

5. Overleden leden.

Van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025 overleden 5 van onze leden te weten:

Joep Nieswand, Cor Gielen, Maria Specker-Notermans, Hari Knebel en Jo Baur.

Gerda Schiffelers – Van kan zorgt voor het versturen van condoleances namens het bestuur.

6. Bezoekers studieruimte en website.

In 2025 bezochten 2043 (2024 =1717) bezoekers de studiezaal. Gemiddeld waren er dus 20,23 bezoekers per keer.

Aan lezingen, wandelingen en andere activiteiten werd deelgenomen door 402 (2024 = 415) bezoekers.

Het aantal digitale bezoekers is als volgt globaal weer te geven:

- bezoekers website

In totaal waren er 13.939 (11.213) indrukken en 6.458 (5.304) bezoekers. Het aantal bezoekers was hoger dan in 2024. 3721 bezoekers vonden ons direct door aanklikken omdat we vermoedelijk in de favorieten staan en 2384 vonden ons via een zoekmachine als google of co-pilot.

- vaste volgers Facebook 1866 (1573 in 2024) waarvan 55,7% man en 44,2% vrouw. Het aantal volgers is gestegen.

Alle leeftijdscategorieën bezoekt de pagina. Ongeveer 40% van de bezoekers is 65 plus, 25% in de categorie 56-64, 20% in de categorie 45-54 en 15% is dus jonger.

Dit percentage laat duidelijk zien, dat heemkunde en streekgeschiedenis niet alleen iets is voor mannen. Vrouwen zijn net zo hard geïnteresseerd. De berichten van de vereniging hebben een bereik van circa 6000 geïnteresseerden.

Via email, de website en Facebook wordt door geïnteresseerden elke week meerdere keren om informatie gevraagd. Ook media en organisaties maken hiervan gebruik. De website wordt vrijwel wekelijks geactualiseerd en op Facebook worden meerdere keren per week c.q. dag items geplaatst.

7. Leden.

Aan het begin van het verenigingsjaar 2025 telde de vereniging 352 leden. Op 31 december 2025 hebben wij 369 leden en hebben wij met 45 personen/verenigingen en organisaties een relatie al dan niet met gesloten beurzen. Elk jaar zeggen leden hun lidmaatschap op wegens overlijden, verhuizen of andere redenen. Gelukkig melden zich ook weer elk jaar nieuwe leden aan waardoor het aantal leden al jaren redelijk stabiel is.

8. Bestuursoverleg.

Het bestuur komt, met uitzondering van de maand augustus, in principe elke eerste zaterdag van de maand bijeen. In 2025 zijn ook bijeenkomsten voor vrijwilligers gehouden. De vrijwilligers worden bijgepraat over de bestuursbesluiten en vanuit deze bijeenkomsten komen ideeën voor excursies, vrijwilligersdag enz.

9. Samenwerking met de gemeente Landgraaf.

In het college van Burgemeester en Wethouders heeft de heer Stijn Kropman onder andere Monumenten en Archeologie in zijn portefeuille. Voor het onderdeel cultuurhistorie neemt ook wethouder Alex Schiffelers deel aan eventueel overleg. Tegenwoordig wordt een en ander veelal digitaal afgewerkt.

Echter, ook de burgervader, de overige wethouders en de betrokken ambtenaren toonden belangstelling voor het werk van de vereniging. Van gemeentewege is er grote interesse in de activiteiten van de HKVL (HeemKundeVereniging Landgraaf).

Overleg met de gemeente was er onder andere over de invulling van Nationale Monumentendag en kasteel Schaesberg. Vertegenwoordigers vanuit het bestuur waren de heren Jo Schiffelers, Jo Kobben en Kees Hessels. Niet alleen de wethouders waren aanspreekpunt voor de vereniging. Ook de ambtenaren (Jo Nievelstein, Tim Vaessen en Annet Klinkers) zijn bij het overleg aanwezig en verder is er meerdere keren per jaar met hen op diverse manieren contact.

Afgelopen jaar is ook enkele keren ambtelijk overleg geweest met betrekking tot de stedenbanden van Landgraaf met onder andere Übach-Palenberg. Als gevolg daarvan is ook overleg gepleegd met onze Duitse zustervereniging Verein für Denkmalpflege und Landschaftsschutz im Kreis Heinsberg e.V (VDL).

Als kenniscentrum en door actieve deelname is de Heemkundevereniging al vele jaren een niet meer weg te denken partner voor:

- De organisatie van Monumentendag in Landgraaf;
- Straatnaamgeving en gebiedsaanduiding;
- Historisch groen en landschapsontwikkeling;
- Aanwijzing van en bestemming van monumenten;
- Advisering bij monumentale panden en meedenken over de herbestemming van kerkgebouwen die aan de eredienst worden onttrokken;
- Advisering bij archeologisch onderzoek;
- Onderhoud en herstel van de Landgraaf en grafheuvel;
- De Erfgoednota van de gemeente Landgraaf.
- Stedenband met Übach-Palenberg
- Het verstrekken van historische informatie en het beschikbaar stellen van foto's voor de zogenaamde tijdvensters die op verschillende plaatsen door de gemeente Landgraaf zijn gerealiseerd en de website www.ontdeklandgraaf.nl.

De kruiswegstaties zoals die in het Burgerhoes hangen zijn door de vereniging in het verleden in een lang durende bruikleenovereenkomst aan de gemeente ter beschikking gesteld zodat zoveel mogelijk mensen kennis kunnen nemen van deze bijzondere collectie van de vereniging.

10. Samenwerking met andere instanties en verenigingen in en buiten Landgraaf.

Van een aantal Landgraafse verenigingen worden de verenigingsarchieven beheerd. Plaatsgebrek laat het helaas niet toe om nieuwe archieven bij ons onder te brengen.

Onderzoek naar de historie van Landgraafse verenigingen, het completeren van hun archieven en hulpverlening bij het voorbereiden van publicaties blijft een voorname taak in de Heemkunde activiteiten.

De vereniging stelde op verzoek fotomateriaal ter beschikking voor het verlevendigen van de buitenmuren en binnenruimtes van winkels en medische centra.

11. Overleg, uitwisseling en/of samenwerking met o.a.:

- De Vondst en met name de streekarcheoloog Hilde Vanneste.
- Alle participanten van het "Multi Functioneel Centrum An de Voeëgelsjtang";
- Verein für Denkmalpflege und Landschaftsschutz im Kreis Heinsberg e.V (VDL).
- De heemkundeverenigingen die aangesloten zijn bij de Kring Heerlen van het LGOG
- De Heimatsverein Baesweiler, met name met de genealogische groep;
- Het Regionaal Historisch Centrum met vestigingen in Heerlen en Maastricht;
- De Stichting Kruisen en Kapellen:

- Het Gemeentearchief Landgraaf;
- Fontes Rodenses Kerkrade o.a. door het beheren van een deel van haar collectie;
- Afdeling Zuid-Limburg van de N.G.V. door het beheer van de collectie boeken die zich in ons archief bevindt;
- De opgeheven Hamersstichting als verkooppunt van haar boeken;
- Omroep Landgraaf;
- Lokale en regionale pers;
- Stichting Bosbeheer Landgraaf;
- Het Bokkenrijders Genootschap;
- Stichting 'Bokkenrijders: mythe of werkelijkheid'
- De Stichting HEERLYCKheyt Schaesberg.

Commissie Naamgeving Openbare Ruimte.

Jo Schiffelers en Jo Kobben hebben in deze commissie zitting. Organisatie, agenda, data en tijdstippen van de vergaderingen liepen via de gemeente. Ook buiten de vergaderingen wordt op dit gebied de vereniging om advies gevraagd. In 2025 kwam de commissie een keer bijeen en voor het overige vond het overleg per email plaats.

“Stichting Multi Functioneel Centrum (MFC) An de Voeëgelsjtang”.

In deze stichting wordt geparticipeerd door Muziek- en Dansschool SMK, de Vrije Academie ZOM, Peuterspeelzaal “Ukkepuk”, basisschool “Op Gen Hei” en de Heemkundevereniging.

Heinz van de Wardt woonde namens de Heemkundevereniging de bestuursvergaderingen bij. De voorzitter, Jo Schiffelers heeft deze vergaderingen tot 1 mei 2025 bijgewoond. Beide heren vertegenwoordigen HKVL met één stem.

In 2022 is een extra overleg opgestart omdat de basisschool te veel leerlingen heeft voor de beschikbare ruimte. Onder leiding van externe architecten wordt met alle participanten onderzocht welke mogelijkheden het gebouw heeft. Mogelijk kan dubbel gebruik een oplossing bieden. De ruimte van onze vereniging staat niet ter discussie. Tot op heden is er nog geen duidelijkheid welke oplossingen tot de mogelijkheden behoren.

Onze vitrines zullen periodiek worden aangepast om ook andere interessante onderdelen van onze collectie te exposeren.

Overleg Heemkundeverenigingen Parkstad.

De bijeenkomsten van het overleg Heemkundeverenigingen Parkstad vinden normaal gesproken plaats in de studiezaal van onze Heemkundevereniging en wel 4 keer per jaar. In dit overleg worden voornamelijk recente ontwikkelingen op Heemkundegebied besproken, ideeën uitgewisseld en mogelijke, gezamenlijke activiteiten bekeken. Deze vergaderingen worden bezocht door José Seerden-Pompl en Kees Hessels. In 2025 is een aanvang gemaakt door het organiseren door het organiseren van een historisch café in Heerlen.

12. Vrijwilligers.

Om geplande activiteiten doorgang te laten vinden was de belangeloze inzet van meer dan 35 vrijwilligers onontbeerlijk. Medewerkers waren bestuursleden, bezorgers van het Bulletin, baliemedewerkers, helpers in het archief, schrijvers voor het jaarboek en leden die incidenteel de helpende hand bieden. Bovendien werd er onderzoek gedaan voor het samenstellen van artikelen voor het jaarboek en fotoboek, werden duizenden bidprentjes, rouwbrieven en rouwadvertenties in geklapperd en gedigitaliseerd.

De vrijwilligers van het archiefbeheer komen elke dinsdag-, woensdag- en vrijdagmorgen bijeen.

13. Publicaties.

Evenals voorgaande jaren verschenen ook in 2025 een aantal publicaties t.w.:

- Het verenigingsblad "Het Bulletin" dat elk kwartaal verscheen op kwalitatief dikker papier. Het digitale Bulletin is in kleur en ook het papieren Bulletin wordt in kleur gedrukt. In Bulletin 2025-3 is een uitgebreid verhaal gepubliceerd over: De slag om de Worm op 2 oktober 1944.
- Het jaarboek 2025 werd op 26 september gepresenteerd. Van het boek, dat grotendeels in kleur is, werden 200 exemplaren gedrukt. Er zijn nog enkele exemplaren van het jaarboek te koop.
- Vanaf november 2025 bieden wij alle boeken van vóór 2020 voor de prijs van € 2,50 aan. Een eerste verkoop van deze boeken in november was een succes.

Helaas moet de prijs van onze boeken steeds worden aangepast vanwege de hogere kosten voor drukwerk en papier.

14. Publiciteit.

José Seerden-Pompl zorgt voor het verstrekken van de nodige informatie en de lokale omroep en De Limburger. Met het verdwijnen van de analoge bladen is ook de vereniging steeds meer aangewezen op de digitale mogelijkheden. Ook in de Via, bijlage van de Limburger op woensdag, worden geen verenigingsberichten meer opgenomen. Helaas maakt een deel van onze doelgroep daar geen of onvoldoende gebruik van.

De vaste P.R.-medewerkers waren José Seerden-Pompl en Jo Schiffelers. In 2025 werden de leden door Jean Kölgen ook op de hoogte gehouden via Nieuwsflitsen. Bijna 80% van onze leden ontvangt de Nieuwsflits. Het is daarom belangrijk om over de goede emailadressen te beschikken.

Facebook was uitermate geschikt om vrijwel dagelijks interessante informatie onder de aandacht van het grote publiek te brengen. Meer dan 1866 mensen volgen deze pagina. Beheerders zijn Jo Schiffelers en José Seerden-Pompl.

Jo Schifflers is webmaster van onze website en zorgt ook voor de bijna wekelijkse actualisering.

15. Bijzondere projecten.

Het vernieuwen, onderhouden, verbeteren en vergroten van de toegankelijkheid van het Heemkundearchief was een onderwerp dat bijzondere aandacht kreeg. Veel energie werd besteed aan de verdere digitalisering van talloze papieren documenten. Een belangrijke taak voor vrijwilligers.

Moeilijk was het om alle aanwinsten nog een plek te geven in het uitpuilende archief. Regelmatig moeten keuzes worden gemaakt en moeten we ook “nee” verkopen wanneer mensen enkele honderden of duizenden boeken aanbieden.

16. Collectie.

Onze collectie blijft en telt inmiddels meer dan 25.000 hoofditems en dan hebben we het nog niet over de duizenden foto's, dia's, negatieven, losse documenten etc. Aan de archieven van de lokale historici Karl Specker, Hein Goossens en Jacob Jongen zijn vele documenten van de overleden leden Albert Verreck, Hub Dortants en meester Adams toegevoegd.

Met grote regelmaat worden waardevolle documenten aan de Heemkundevereniging afgestaan. De collectie en de omvang ervan is uniek te noemen in de regio Zuid-Limburg en ver daarbuiten.

De collectie archeologie en geologie is door Heinz van de Wardt opnieuw geïnventariseerd en gefotografeerd. Deze collectie is ontsloten via de website waar iedereen de nodige informatie kan downloaden.

Ruimtegebrek kan ertoe leiden, dat wij privécollecties moeten afstoten.

17. Automatisering en verbeteringen

De afgelopen jaren zijn veel verbeteringen doorgevoerd in onze computersystemen, die onderling verbonden zijn via diverse netwerken. Allerlei apparaten – van standalone computers tot netwerkstations – werken zowel fysiek als softwarematig met elkaar samen. Dat levert een complexe, maar goed beveiligde architectuur op. De verbinding met de buitenwereld is bovendien degelijk afgeschermd.

Toch kwam het voor dat bestanden voor leden soms onverwacht verdwenen. Zo bleken gescande documenten opeens spoorloos te zijn en later op andere schijven weer op te duiken. De oorzaak van deze verstoringen is inmiddels achterhaald en verholpen. Onze ICT-expert heeft het systeem zodanig aangepast dat dergelijke problemen niet meer kunnen optreden.

Momenteel richt de heemkundevereniging zich op het beter toegankelijk maken van ons opgeslagen erfgoed. In de toekomst moet het mogelijk worden om verborgen “schatten” sneller en eenvoudiger terug te vinden. Daarbij hebben we waardevolle ondersteuning gekregen van derde- en vierdejaarsstudenten van Hogeschool Zuyd, die onderzoek hebben gedaan naar strategische koersbepaling en erfgoedontwikkeling. Kortom: er is al veel bereikt, maar er ligt nog genoeg werk voor ons klaar.

18. Tot besluit.

Vanaf de oprichting in 1982, het jaar van de gemeentelijke herindeling, bleef de Heemkundevereniging al die jaren zeer actief, financieel gezond en een van de grootste verenigingen van Landgraaf. Wij bespeuren in elk geval een toenemende interesse in de lokale en regionale geschiedenis en bovenal ook de geschiedenis van de eigen familie. De vereniging blijft met 369 leden tot een van de grootste heemkundeverenigingen in Limburg behoren.

Vastgesteld tijdens de ALV 2026 op donderdag 16 april 2026 te Landgraaf,

De voorzitter,

De secretaris,

Jean Kölgen

Martin van Loo